

PREDSTAVUJEME MESTÁ A OBCE NOVOHRADU

NOS Lučenec v rámci monitoringu miest a obcí regiónu uvádza cyklus „*Predstavujeme mestá a obce Novohradu*“. Ide o reportáže zamerané na oblasť miestnej kultúry. Pokračujeme obcami: **Pinciná a Nové Hony**.

História: Prvá písomná zmienka je z r. 1326 ako **Pynch**, neskôr Pinz (1786), Pincyna (1808), maďarsky Pinc. Panovník daroval obec Pynch fiľakovskému hradnému kapitánovi *Balážovi Főnyimu* a jeho mladšiemu bratovi *Zukovi*. V r. 1484 bola obec vo vlastníctve rodiny *Jonhos z Eszláru* a v r. 1548 vo feudálnom vlastníctve *Petra Pinczyho* a vdovy po *Františkovi Meleghovi*. Zemepánom obce v r. 1598 bol *František Károlyi*, ktorý tu mal aj kaštieľ. Neskôr, v r. 1770 boli zemepánmi rodiny *Lossonczy* a *Szalontay*. Začiatkom 20. stor. bol v obci veľkostatkárom *Ján Baross* s manželkou. Jeho majetkom bola aj bývalá Károlyiho kúria, v ktorej bolo mnoho vzácných historicko-umeleckých pamiatok a okolo kúrie sa rozkladal veľký park.

Archeologické výskumy odkryli neolitické sídlisko s bukovo-horskou keramikou. V rokoch 1981-84 sa robil záchranný výskum, ktorý viedol PhDr. Václav Furmánek z Archeologického ústavu SAV v Nitre. Vyhýšenina v poli, na ľavom brehu Iplľa bola pôvodne považovaná za mohylu z doby bronzovej.

Tieto **základy stredovekého kostola** z 12.-13. st. s príľahlým pohrebiskom sa nachádzajú v lokalite „**Temetődomb**“. Stredoveká cirkevná stavba je v zozname NKP a základy kostolíka patria pravdepodobne medzi najstaršie v bývalej Novohradskej župe. Objav znamenal dôležitý prelom vo vnímaní tehlovej sakrálnej architektúry na našom území.

Išlo o prvý dôkaz použitia tehál pri stavbe kostolíka na území Novohradu a súčasne dôkaz, že tehly sa u nás v románskom období používali vo väčšej miere, ako sa dovtedy predpokladalo. Archeológovia vtedy odkryli neveľký jednolodňový kostolík s polkruhovou apsidou a neskoršie dostavanou severnou sakristiou, spolu s príľahlým cintorínom, na ktorom odkryli 228 hrobov. Kostolík zasvätený zrejme Všetkým svätým zanikol najneskôr v 15. storočí. Vzhľadom na dobrý stav odkrytých základov kostolíka sa vtedy objavila myšlienka na ich prezentáciu. Jej projekt vypracoval začiatkom roku 1988 architekt T. Korponai a s prácami sa aj začalo, ale prerušili ich udalosti v roku 1989 a následné reštitúcie. Zostali tak nedokončené v podobe nedomurovaného pôdorysu a celý areál v nasledujúcich rokoch zarástol vegetáciou. Čiastočné úpravy vo forme odstránenia kríkov obec urobila minulý rok, ale v budúcnosti by chceli, v spolupráci s pamiatkármi, nájsť spôsob ukončenia pôdorysu a sprístupnenie tejto NKP verejnosti. Katolícka farnosť je známa z roku 1335. Patrocínium kostola Všetkých svätých v Pincinej je doložené až v r.1542.

Rímskokatolícky **kostol Všetkých svätých** bol postavený v roku 1901 na základoch pôvodného kostola. V rokoch 1982-83 bol rekonštruovaný interiér a r. 2000 bola prevedená kompletná rekonštrukcia veže a jej pokrytie medeným plechom. Zaujímavou je **socha sv. Jána Nepomuckého**, patróna vôd. Nachádza sa pri Iplli, hneď pri vstupe do obce smerom od Lučenca, na pravej strane. Ďalšou pamätihodnosťou obce je **pomník padlým** v I. a II. sv. vojne, ktorý sa nachádza v malom parčíku za kostolom.

Podľa súpisu z r. 1700, sa v obci nachádzal jednokamenný mlyn. Poddaní mali právo rybolovu v Iplli a ryby predávali na trhoch v Lučenci a Fiľakove. V Pincinej sa v auguste r. 1849 zastavil cársky generál Grabbe so svojim vojskom, potom pokračoval smerom na Lučenec. S Pincinou sa spája meno poprednej speváčky maďarských a slovenských ľudových piesní **Szvorák Katalin**.

Pokr. zo str. 1 ...

Socha sv. Jána Nepomuckého

Pomník padlým v I. a II. sv. vojne

Detstvo a neskôr prázdniny prežila v Pincinej u starých rodičov, Kelemenovcov. Pri príležitosti 680. výročia prvej písomnej zmienky sa 3. 6. 2006 konali obecné oslavy, v rámci ktorých jej bolo udelené čestné občianstvo. Umelkyňa je nositeľkou viacerých ocenení, v roku 2012 získala *Alternatívnu Kossuthovu cenu*.

V jej životopisnom filme sa okrem Lučenca a Filáкова, spomína najčastejšie práve Pinciná.

História obce zaznamenáva aj horšie obdobia. Takým nešťastným riešením pre obyvateľov obce, bolo začlenenie Pincinej v r. 1996 do novovytvoreného okresu Poltár, v rámci nového územného členenia Slovenska. Výsledkom nespokojnosti občanov bola petícia a referendum, ktoré sa konalo 13.2.1999, za opätovné pričlenenie obce do okresu Lučenec. Dokonca 23.6.2000 bola protestná akcia obyvateľov za pričlenenie pri čiastočnom uzavretí štátnej cesty č.1/50 . Až konečne nastal ten okamih, keď od 1.1.2001 bola Pinciná znovu pričlenená do okresu Lučenec.

Súčasnoscť: Pinciná patrí od roku 1999 do mikroregiónu Háj. Obec má 245 obyvateľov a starostkou je **Ing. Valéria Votoupalová**.

Obecný úrad sídli v budove, ktorá bola v 60. rokoch m. st. pristavaná ku **kultúrnemu domu**.

V týchto priestoroch sa nachádza aj knižnica, ktorú vedie Anna Šóšová.

V roku 2004 bola vykonaná oprava strechy Obecného úradu. Upravená sála KD má kapacitu cca 80-100 miest, po stenách sú umiestnené fotografie obce a okolia študentky KU z Prahy. V roku 2010 bola rekonštruovaná a pristavaná zadná časť k objektu kultúrneho domu, bufetová miestnosť, kuchynka a upravené sociálne zariadenie.

Obecná kronika, vedená od r. 1955, je uložená na OÚ, kronikárom bol v tom čase učiteľ Opavský Aladár.

Obec má už skoro 10 rokov rozpracovaný projekt vodovodu, v roku 2006 získala fin. prostriedky z Environfнду na jeho výstavbu a bola realizovaná prvá časť, jedna vetva a v roku 2008 práce pokračovali z dotácie Environfнду ďalšími 2 vetvami. Odvtedy už 5 rokov obec nedostala dotáciu na pokračovanie stavby obecného vodovodu napriek tomu, že kvalita vody v studniach obyvateľov dávno nevyhovuje kvalitatívnym požiadavkám.

Obec organizuje v priebehu roka viacero podujatí, ako detský karneval na fašiangy, Deň Zeme, v rámci ktorého starostka, deti a poslanci spoločne zbierajú a separujú odpad z okolia obce, Deň víťazstva spojený so športovým popoludním na miestnom ihrisku (atletické súťaže a futbal detí, futbal dospelých, súťaže žien a mužov), varenie guláša pri KD, maľovanie detí na asfalte pri KD,

Pokr zo str. 2

lampiónový sprievod k pamätníku padlých v I. a II. svetovej vojne a na záver diskotéka v KD. Je to vlastne zároveň aj Deň obce. Príchod Mikuláša je vždy očakávaným podujatím, ktoré pripravuje obec a študenti teológie v kostole, zásluhou kňaza vdp. Vladimíra Lalíka, ktorý pochádza z Hriňovej, a od r. 1994 pôsobí vo farnosti Boľkovce, ktorej filiálka je aj kostol v Pincinej. Obec organizuje pravidelne, dvakrát do roka pre deti a dospelých rôzne zájazdy, v tomto roku to bol Tiszaújváros a Eger, ale navštívili už aj Bojnice, či maďarský Egerszalók. V obci nemajú zriadené záujmové spolky, ale mladší i starší sa pravidelne koncom týždňa stretávajú na futbalovom zápase.

Za aktívnej účasti mládeže bola zriadená v časti budovy požiarnej zbrojnice malá posilňovňa pre mládež. V najbližšom období chcú svojpomocne vybudovať športové ihrisko /volejbal, nohejbal, basketbal/ za kultúrnym domom.

Termín **Dňa obce** nie je pevný, snažia sa ho prispôbiť študentom z Karlovej univerzity v Prahe. A prečo? Je to skoro neuveriteľné, ale stalo sa to nasledovne. Študenti spolu s prodekanom KU doc. Zdenkom Pincom prechádzali v roku 2007 obcou Pinciná. Tento názov obce pána prodekana tak zaujal, že sa museli zastaviť. Domáci ich veľmi pekne prijali, ukázali im základy románskeho kostolíka, pozvali ich na obecný úrad, ale aj do kostola. Svoju prvú návštevu v Pincinej potvrdili aj zápisom v kronike. Hneď nasledujúci rok, teda rok 2008 bol začiatkom spolupráce medzi obcou Pinciná a Fakultou humanitných štúdií KU v Prahe. V rámci nej sa koná každoročne terénna antropologická prax študentov a profesorov v obci. Ale v centre záujmu sú aj otázky spojené s každodenným životom v obci, tiež s dávnymi zvykmi, a tak spolupráca nezostáva len v procese vyučovania. Obyvateľov obce, učiteľov a študentov už za tie roky spája priateľstvo a spoločné zážitky. Dokazuje to aj udelenie Čestného občianstva v r. 2008 **Doc. PhDr. Zdeňkovi Pincovi**.

Obec je úspešná aj v získavaní grantov či sponzorských darov z rôznych projektov. Podľa slov starostky obce sa im podarilo naposledy vlni získať prostriedky z Nadácie Orange na vianočné darčeky pre deti z rodín v hmotnej núdzi, darčeky pre deti zo sociálne slabších rodín a multifunkčný hrací stolík do knižnice spolu s množstvom spoločenských hier, vďaka sponzorom z Adra Slovakia. Z prostriedkov za povodňové škody obec sa podarilo odvodniť a zveľadiť zatopené pivničné priestory kultúrneho domu a zriadiť tam ping-pongáreň pre mládež i dospelých. Pri skrášľovaní obce pomáhajú i pracovníci na menších obecných službách, s ktorými sa podarilo pred dvomi rokmi svojpomocne oplotiť celý areál 1 hektárového cintorína v kopcovitom teréne, starajú sa o vyše 2 ha verejnej zelene v obci.

Z prírodných zaujímavostí bola v minulosti lákadlom známa **šťavica**. Minerálny prameň žiaľ, stratil na svojej sile i kvalite a už nie je odporúčaný na konzumovanie. Je natoľko znečistený, že obec sama nedokáže tento zdroj vyčistiť.

V blízkosti obce sa nachádza zvyšok **maaru**, sopečnej formy kráteru vytvorenej pri erupcii, zapríčinennej kontaktom spodných vôd s magmou. Unikátnym objavom sa stalo ložisko **alginitu** v k.ú. obce.

Patrí medzi najväčšie v Európe. Predpokladané ložisko tohto nerastu je až 12 mil.m3. Nerast vznikol z rias, ich usádzaním a má lupeňovitú štruktúru. Na celom svete boli objavené len tri ložiská alginitu a jedno práve v Pincinej.

Monografia obce chýba, ale profesori KU v Prahe vraj jednu publikáciu už dlhšie pripravujú.

V roku 2000 bol vydaný materiál pod názvom „**Z minulosti obce Pinciná**“, zostavili ho Mária Adamová a MVDr. Jaroslav Pluhař. V r. 2010 obecný úrad vydal pohľadnicu.

Všetky informácie z diania v obci sú

uverejňované na webovej stránke – www.pincina.sk.

Hudobník a folkový spevák, Kelemen Gabriel pochádza taktiež z Pincinej a takmer pravidelne vystupuje aj na našich osvetárskych podujatiach, organizovaných v Lučenci.

Pinciná bola známa aj svojimi gastronomickými špecialitami. V minulosti sa ženy zaoberali pečením koláčov a pralíkov, ktoré potom predávali na trhoch v Lučenci a Filákovce. K tradičným jedlám, pripravovaným ešte aj dnes, patria šoprle, pirohy a gombovce. Ale obľúbený bol tzv. Molnár kaláč, je to vlastne oblátka, ktorá sa piekla medzi dvoma špeciálne upravenými železnými platňami. Najčastejšie sa piekli počas Vianoc.

A čo zaujme každého návštevníka obecného úradu? Na chodbe sú uložené dve obrovské hniezda, jedno osie, pochádza z udiarne samej pani starostky, je tmavšie – vyúdené, a druhé sršnie, ktoré pochádza z „padláša“ miestneho domu smútku. Nápad, nevyhodiť ich, ale nechať na obdiv pre všetkých, sa ukazuje ako správny a sú akousi mini atrakciou.

Preto, ak chcete vidieť naozaj obrovské osie a sršnie hniezda, musíte navštíviť Pincinú.

Zdroj: www.pincina.sk, M. Adamová -MVDr. J. Pluhař: Z minulosti obce Pinciná, www.apsida.sk

Nové Hony

História: Prvá písomná zmienka je z r. **1332** a obec sa spomína ako **Keresztúr**. Niektoré staršie pomenovania obce boli Nagykeresztur és Kiskeresztur (1877), Kétkeresztúr (1907-1913), Malý a Veľký Kerestúr (1920), Sväté Kríže až po dnešný názov Nové Hony, ktorý sa používa od roku 1945. Názov sa údajne odvodzoval od križovania niečoho či križovatky. V 14. stor. sa obec rozdelila na Veľký a Malý Kerestúr a v pol. 19.st. sa naspäť spojila.

Archeologické nálezy potvrdzujú osídlenie ľuďmi pilínskej kultúry z mladšej doby bronzovej, existenciu slovanského sídliska z 10. stor. a zaniknutý stredoveký kostol.

Ako pamiatka sa uvádzala **kúria** neoklasicistická z roku 1870, prestavaná v roku 1903, žiaľ dnes by sme ju márne hľadali, už neexistuje. Aj park, ktorý bol niekedy dendrologickou pýchou, dnes svoju slávu nepripomína.

Pamätihodnosťou obce je **kostol** evanjelický neoklasicistický z roku 1886, ktorý slúži prevažne ako modlitebňa, tak ho domáci aj volajú. Hneď vedľa cesty, v bývalej panskej záhrade sa nachádza aj **zvonička**.

Obyvateľstvo sa zaoberalo poľnohospodárstvom a vinohradníctvom. Za kapitalizmu tu bol veľkostatok M. Szakallu s chovom oviec merino. Dva kusy pôvodného nábytku z tohto veľkostatku sa nachádzajú na obecnom úrade, je to krásna drevená vyrezávaná skrinka a drevený stolík.

Kedže obec leží v doline potoka **Šťavica**, tento názov dostal aj minerálny prameň, nachádzajúci sa vľavo od cesty, smerom na Priebranu. Je to kameňom vymurovaná studňa ukončená nad terénom betónovou skružou, prikrytá dreveným výklopným krytom. Voda je svojim zložením veľmi kvalitná.

V blízkosti obce viedla stará poštová cesta, areál budov je v schátralom stave, ale po doriešení vlastníckych vzťahov, ho obec plánuje sčasti zrekonštruovať a v budúcnosti využívať ako turistickú atrakciu.

Súčasnosc: Nové Hony patria taktiež do mikroregiónu Háj. Obec má 185 obyvateľov a starostom obce je **Ondrej Kerekeš**.

Obecný úrad sídli v pekných priestoroch, kde sa nachádza aj knižnica. Je spojený s budovou **kultúrneho domu**, v ktorom je priestraná zrekonštruovaná sála s javiskom. Na organizovanie obecných aktivít využívajú aj budovu **bývalej školy** s príhľým dvorom a detským ihriskom. Aj tieto priestory sú po čiastočnej rekonštrukcii.

Z podujatí, ktoré obec organizuje, môžeme spomenúť stávanie mája, Deň obce v mesiaci júl, posedenie s dôchodcami, či Mikuláš.

Pokr. zo str.4

Detské ihrisko

Do veľkého katastra obce patrí aj vodná nádrž, známa ako rybník Veľké Dravce, keďže sa nachádza bližšie k Dravciam. Slúži prevažne na rekreačné účely a poskytuje priestor pre rybárov.

Okolie je bohaté na množstvo poľovnej zveri, podľa slov starostu nie je žiadnou vzácnosťou, keď sa daniel objaví priamo v dedine a na poliach sa niekedy pasie aj 300 kusov.

Zdroj: www.novehony.ocu.sk

Deň osvetových pracovníkov

pripadá každoročne na 26. októbra, pri tejto príležitosti prijala naša organizácia, teda Novohradské osvetové stredisko v Lučenci, gratulačný list od **PhDr. Jany Kresákovej**, generálnej riaditeľky **Národného osvetového centra** a pracovníkov v Bratislave, ktorý uverejňujeme v plnom znení:

Vážená pani riaditeľka, milí kultúrno-osvetoví pracovníci, dovoľte nám pri príležitosti Dňa kultúrno-osvetových pracovníkov, ktorý v týchto dňoch oslavujeme, pozdraviť Vás a zaželať Vám k tomuto sviatku všetko najlepšie, hlavne veľa zdravia, elánu, pracovných úspechov a radosti.

Tento sviatok nám poskytuje príležitosť na to, aby sme sa obzreli späť a pripomenuli si úspešné podujatia pre kolektívy i jednotlivcov a mnohé ďalšie kultúrne aktivity realizované pre verejnosť. Vďaka Vašej neúnavnej práci dnes v rôznych regiónoch Slovenska vyvíjajú činnosť početné kolektívy záujmovej umeleckej činnosti, mnohí jednotlivci zmysluplne využívajú svoj voľný čas, nachádzajú radosť z participácie na tvorbe kultúry. Bez Vašej podpory a činnosti v regiónoch by bola činnosť Národného osvetového centra neúplná a stratila by zmysel.

Aj keď činnosť a profesia kultúrno-osvetového pracovníka nebýva často verejne oceňovaná, mnohí z Vás ju vykonávajú s entuziazmom, v náročných pracovných i spoločenských podmienkach s pocitom, že uchovávanie nášho kultúrneho dedičstva, rozvoj osobnosti prostredníctvom kultúry je naším poslaním.

Želáme Vám, aby Vás pri uskutočňovaní tohto poslania povzbudzovali vydarené kultúrne podujatia, spokojní účastníci a diváci a aby ste čo najčastejšie zažívali pocity radosti a zadosťučinenia z dobre vykonanej práce.

Prežite Deň kultúrno-osvetových pracovníkov a ďalšie pracovné dni v spoločnosti spolupracovníkov, kolegov, ako i Vašich rodín v zdraví, v spokojnosti a radosti.

Zároveň chceme poďakovať a poblahoželať k tomuto dňu všetkým osvetárom v našom regióne Novohradu a Malohontu.

Ľudia – roky – udalosti

**Pripomíname si:
Jaroslava Fabriciová**

Akademická sochárka a maliarka, stredoškolská učiteľka Jaroslava Fabriciová, rod. Ďurišková sa narodila 3. 12. 1923 v Ozdine, okres Poltár. V r. 1930-35 navštevovala ZŠ pri Učiteľskom ústave v Lučenci, v r. 1935-44 gymnáziá v Lučenci, Novom Meste nad Váhom a vo Zvolene, kde maturovala. V r. 1945-49 študovala na SVŠT v Bratislave a v r. 1949-51 na VŠVU v Bratislave, ktorú ukončila v sochárskej triede prof. Jozefa Kostku. V r. 1962-81 pôsobila ako stredoškolská učiteľka na Strednej umelecko-priemyselnej škole, neskôr Škole úžitkového výtvarníctva v Bratislave. Od r. 1981 žila na dôchodku v Bratislave. Zomrela 5. 5. 2002 v Bratislave, kde je pochovaná na cintoríne v Slávičom údolí.

Realizovala tieto plastické práce: pamätná tabuľa sestier Royových v Starej Turej (1969), poprsie spisovateľa Jozefa Markuša v Leviciach (1972), výtvarné doriešenie interiéru administratívnej budovy Vinárskych závodov v Skalici (1979), Plody práce, Poézia – alegorické postavy v Bratislave (1985), plaketa Terézie Vansovej pre Vansovej Lomničku (1986), poprsie Kristíny Royovej v nadživotnej veľkosti pre park v Leviciach (1990) a i. Je autorkou ilustrácií v týchto knihách: Piesne nádeje (BA, 1987), Snehovláska (TN, 1991), Bez Boha na svete (TN, 1993) a i. Počas aktívneho života často vystavovala na Slovensku i v zahraničí. Lučenskému publiku sa predstavila samostatnou výstavou v Novohradskej galérii v r. 1988.

PhDr. František M i h á l y

Eleonóra Szalaiiová:

„Mímovia a klauni patria k mojim obľúbeným postavičkám“

Výtvarníčka **Eleonóra Szalaiiová**, rod. Petiková sa narodila 3. 10. 1973 v Lučenci. Základné vzdelanie získala v r. 1980-88 na ZŠ vo Fiľakove. V týchto rokoch súbežne navštevovala aj výtvarný odbor Základnej umeleckej školy (ZUŠ) vo Fiľakove, kde tvorila pod odborným vedením Mgr. Dušana Krnáča a Mgr. Františka Mráza. V r. 1988-92 študovala odbor rytie u profesorov akad. mal. Márie Klastovej a Pavla Károlyho na Strednej umelecko-priemyselnej škole (SUPŠ) v Kremnici. V r. 1992-2005 pôsobila ako výtvarníčka vo firme AVANT v Lučenci a v rámci týchto rokov súbežne aj 2 roky ako výtvarníčka a návrhárka interiérov vo firme ISOPROJEKT v Lučenci. Od r. 2007 je až doteraz vedúcou predajne obuvi BEREVI v Lučenci. Žije v Lučenci.

Nórika, odkedy sa venuješ výtvarnému umeniu?

Výtvarnému umeniu sa venujem približne od svojich troch rokov. Už vtedy sa mi podarilo zachytiť človeka v pohybe (na bicykli). Takéto „momentky“ charakterizujú moju tvorbu aj v súčasnosti, vždy sa snažím zachytiť nejaký dej, výraz, pohyb ... Prvým impulzom venovať sa výtvarnej tvorbe bola pre mňa ZUŠ vo Fiľakove. Mala som tam skvelých učiteľov – Dušana Krnáča a Fera Mráza. V tomto období ma fascinovali ilustrované knihy, hlavne ilustrácie od Albína Brunovského.

Tvoje ďalšie umelecké štúdiá, prvý veľký úspech?

V r. 1988 som nastúpila na SUPŠ v Kremnici, kde som študovala odbor plošné a plastické rytie kovov pod vedením dvoch taktiež skvelých profesorov – Mária Klastová a Pavel Károly. Lepšiu školu som si ani nemohla vysnívať. K prvým úspechom patrí moja maturitná práca: „Bronzová plastika na voľnú tému“, v rámci ktorej som si zvolila námet: „Pantomíma“. Mímovia a klauni doteraz patria k mojim obľúbeným postavičkám. Možno preto, že aj oni ukrývajú nejaký príbeh – dej vo svojom „veselom“ pohybe. Pred maturitou som absolvovala povinnú prax v Harmaneckých papierňach. Podarilo sa mi zhotoviť niekoľko návrhov na listové papiere, obálky, servítky, ktoré sa dostali aj do výroby. V r. 1992 som síce bola úspešne prijatá na VŠVU v Prahe, ale kvôli politickým zmenám (rozdelenie SR a ČR) som na štúdium mohla nastúpiť len ako zahraničný študent. Z finančných dôvodov som to vzdala. Nakoniec som zakotvila v stavebných firmách ako výtvarníčka, aranžérka a návrhárka interiérov.

Čím je charakteristický tvoj výtvarný štýl?

Pre moje obrazy sú charakteristické hlavne postavy v pohybe. Väčšinou stvárnujem nejaký dej, vyjadrujem emócie, stavy, nálady ... Používam techniku perokresby, tiež kombinované techniky, maľbu temperou alebo acrylovými farbami. Popri inej práci mi maľovanie a kreslenie zostáva ako hlavný koníček, väčšinu obrazov a kresieb tvorím na objednávky – či už sú to návrhy na logá, lustre, nábytky, štúdiá interiérov ... Cez modelovanie a aranžovanie som zakotvila pri tvorbe osobnostných karikatúr, portrétov a obrazov zdobiacich rôzne kancelárie.

Kde všade sa možno stretnúť s tvojimi prácami?

K mojim najväčším „výstavám“ patrila donedávna budova Reduty v Lučenci (Café Lehár, Šarkanova kúria, secesný salónik, ružový salónik, hlavné schodište), kde moje obrazy s historickou tematikou významných stavieb Lučenca vytvárali príjemnú atmosféru. Moje práce zdobili aj vnútorné chodby Begovej veže v Lučenci (turecké motívy), priestory Tatra-banky v Lučenci (voľná tvorba), či interiér administratívnej budovy Plynární na Mikušovskej ceste v Lučenci (portréty). Čo sa týka knižnej ilustrácie, ilustrovala som knihu Jozefa

Drenka „Hrady Novohradu“ (2005) a titulnú stranu tvojej knihy „Kto je kto v Novohrade 1999-2000“ (2001).

Túžba, perokresba

Tvoj veľký sen?

Moje sny, plány ...? Každý ich máme niekoľko. Mne by hádam postačilo aj to, čo mám. V živote všetko závisí len od nás samých. Asi by som si mala urobiť viac času na vlastnú tvorbu, len tak „ilustrovať“ svoje „vysnívané“ životné príbehy, príhody. Celý svet okolo nás je strašne rýchly a uponáhľaný, treba si nájsť čas na relax (v mojom prípade na maľovanie) a nabráť energiu, ktorú potom môžeme rozdávať tým, ktorí to potrebujú. Najväčšiu oporu pri mojej tvorbe nachádzam u vlastnej rodiny. Moje životné krédo: „Keď niečo robím, robím to naplno alebo to nerobím vôbec“.

PhDr. František M i h á l y

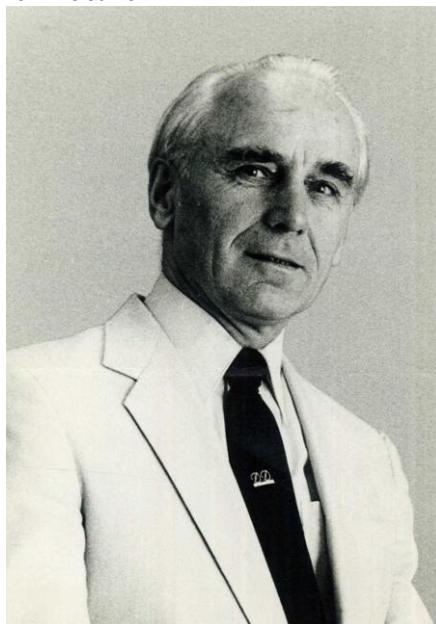
Pripomína me si:

Desiderio Dezsó Demecs

Filozof, vedecko - výskumný pracovník, vysokoškolský učiteľ **Prof. Dr. Desiderio Dezsó Demecs, PhD.** sa narodil 8. 11. 1923 v Boľkovciach, okres Lučenec. Základnú školu absolvoval v rodnej obci, meštiansku školu v Lučenci. Strednú poľnohospodársko-technickú školu navštevoval v r. 1942-44 v Sepsiszentgyörgy (dnes: Sfintu Gheorge – Rumunsko), v r. 1945-46 v Szarvasi (Maďarsko) a v r. 1946-47 v Oroszáza (Maďarsko). V r. 1947-48 študoval na Technickej univerzite Józsefa Náadora v Budapešti, v r. 1949-55 na Hospodárskej a obchodnej fakulte Univerzity v Bologni (Taliansko). *Pokr. str. 7*

Pokr. zo str. 6

Do USA vycestoval v r. 1956 ako politický utečenec loďou z Ríma. V r. 1959-65 študoval na Filozofickej fakulte (FF) State University of New York at Buffalo (USA). V r. 1962-65 pôsobil ako vysokoškolský učiteľ na State University of New York at Buffalo, v r. 1965-66 na FF University of Iowa at Dubuque (USA) a v r. 1967-94 na FF University of Arkansas at Pine Bluff (USA). Univerzitným profesorom sa stal v r. 1967, prednášal predmety: estetika, etika, logika, sociológia, filozofia a svetová civilizácia. V r. 1994 odišiel na dôchodok.

Profesor Desiderio Dezső Demecs celý svoj život obetoval boju za demokraciu. Počas svojho aktívneho života v USA odsudzoval násilný vpád sovietskych vojsk v r. 1956 do Maďarska i v r. 1968 do Československa. S veľkým záujmom sledoval politické dianie v stredoeurópskom priestore i v ďalších rokoch. Vývoj udalostí po novembri 1989 v strednej Európe prijal s mimoriadnym nadšením, tešil sa, že aj v jeho rodnom Československu zvíťazila demokracia. Zomrel 21. 8. 2002 v Pine Bluff (USA), kde je i pochovaný.

PhDr. František Mihály

Stalo sa v regióne: „10 spoločných rokov“

„Mikroregión Sinec – Kokavsko v spolupráci s Miestnym kultúrnym strediskom v Kokave nad Rimavicou a OZ RODON Klenovec pripravil dňa 5. októbra 2013 (sobotu) podujatie venované 10. výročiu svojho vzniku - 10 SPOLOČNÝCH ROKOV v Kultúrnom dome v Kokave nad Rimavicou. Podujatie bolo spojené s prezentáciou obcí, členov mikroregiónu a kultúrnym programom a otvorili ho členky Tanečnej skupiny STORM z Kokavy nad Rimavicou. Predseda mikroregiónu **Ing. Ján Chromek** krátkym príhovorom priblížil založenie, činnosť a poslanie mikroregiónu – združenia obcí, občianskych združení a podnikateľov, aktivity, úspešné projekty a podujatia usporiadané počas 10-tich spoločných rokov .

Prezentáciu spracovala **Mgr. Stanislava Zvarová** aj na základe podkladov manažérky mikroregiónu **Milady Kochanovej**. Hovorené slovo a prezentácie boli popretkávané tancom, spevom, hrou na heligónke a gitare. V kultúrnom programe sa predstavili deti z Materskej školy v Utekáči, tanečníci moderného tanca SMT BZUČO z Hnúšte, tanečníci FS VEPOR z Klenovca, heligonkári Ján Kožiak st. a Ján Kožiak ml. z FS VEPOR Klenovec, sólová speváčka Alžbetka Váradiová z DFS Mladosť z Klenovca v doprovide heligonkára Jána Kožiaka st., Zuzka Margitanová – spev s gitarou a domáci tanečníci FS KOKAVAN a TS STORM z Kokavy nad Rimavicou.

Milada Kochanová, manažérka MR Sinec- Kokavsko (Zdroj: www.kokava.sk)

Hornohrad

Deň prezentácie mikroregiónu Hornohrad sa uskutočnil v sobotu, **5.10.2013** v prekrásnej dedinke Ozdín. V rámci prezentácie sa koná už tradične aj súťaž „**O najlepšiu Hornohradskú klobásu**“. Ani tento rok to nebolo inak. Zapojilo sa všetkých 9 obcí Hornohradu (Málinec, Cínobaňa, Ozdín, Rovňany, Uhorské, Hradište, Krná, České Brezovo, Zlatno) a nesúťažne aj obec Veľká Ves. Podujatie slávnostne otvoril starosta Ozdína, **Dušan Vývlek**, predstavil jednotlivých starostov a prednostku okresného úradu v Poltári **Ing. Janu Purdekovú**, potom odovzdal slovo predsedovi mikroregiónu Hornohrad, **Ing. Igorovi Čepkovi**. **Pokr. str. 8**

Pokr. zo str. 7 .... A Ozdín, ako hostiteľská obec sa prezentoval osobitne, okrem toho starosta nezabudol návštevníkom pripomenúť obecné zaujímavosti, ako hrad, evanjelický kostol, drevenú zvonicu, mlyn, viac ako 500 ročný dub, ale aj svetový unikát – sklenené vodovodné potrubie.

Kto podujatie navštívil, isto mi dá za pravdu, že nemusel ľutovať. Každá obec sa snažila, dokazovali to starostlivo aranžované stánky, ktoré ponúkali to, čo obec najviac charakterizuje, ale nechýbali ani špeciality, ktoré dnes v obchode nekúpíte - domáca koláče, štrúdle. Túto ponuku bohato prestretých stolov ešte obohacovali usmiate tváre všetkých súťažiacich.

Čo viac si dnešný uponáhľaný návštevník môže priať, všetko bolo zadarmo, nálada výborná, dokonca aj počasie bolo na strane organizátorov.

A klobása? Súťažiaci priamo pred zrakmi divákov ukážkovo predviedli celý postup výroby klobás, čiže od krájania a mletia mäsa, cez dochucovanie tajnými ingredienciami a miešanie až po finálne pečenie. Potom každá obec odovzdala porote klobásu – vzorku v predpísanej dĺžke 30 cm a porotcovia mohli degustovať a hodnotiť. Porotu tvorili 4 ženy –starostky (**Drahomíra Hricová, Jana Cabanová, Margaréta Murínová, Viera Stanová**) a 1 muž – sociológ **Ľubomír Falčan**, ktorý pricestoval až z Florencie, ponáhľal sa, lebo takéto podujatia v rodnom regióne on nikdy nevynecháva.

Tu je poradie prvých troch, **Krná** sa stala víťazom tohto ročníka, šéfom súťažiaceho družstva bol **Miloš Hric**, na druhom mieste skončili **Rovňany** a tretia priečka patrila družstvu z obce **Uhorské**.

V rámci podujatia sa v priestoroch obecného úradu konala výstava nielen samotného mikroregiónu, ktorý vznikol v roku 1999, ale aj všetkých 9 obcí. Ukázali to najlepšie, lákadlom boli nielen rôzne aktivity, ale aj jesenné ovocie, gaštany či vzácne makruly.

Čo dodať? Všetci sa už teraz môžu tešiť na súťaž v roku 2014, uskutoční sa 4. októbra a hostiteľskou obcou budú Rovňany.

„U SUSEDOV“ Bol názov výstavy, ktorej vernisáž sa konala **12.10.2013** v Župnej knižnici Balassi Bálinta v Šalgótarjáne. Otvorili ju **Székyné dr. Sztrémi Melinda**, primátorka Šalgótarjánu a poslankyňa maďarského parlamentu, **PhDr. Alexandra Pivková**, primátorka Lučenca, **PhDr., Mgr. Dáša Filčíková**, riaditeľka Novohradskej knižnice a **dr. Egyedné Baránek Ruzsenka**. Súčasťou podujatia bola prezentácia Mesta Lučenec, Novohradskej knižnice, Pamätného domu a diela lučenského maliara Gyulu Szabóa.

CYRIL A METOD

Dvojdňový spomienkový festival venovaný sv. Cyrilovi a Metodovi sa konal vo Fiľakove v dňoch **18. a 19. októbra 2013**. Prvý deň sa v MsKS Fiľakovo, dopoludnia uskutočnila vernisáž výstavy **„Cyril a Metod očami mládeže“** a slávnostné odovzdávanie ocenení, potom nasledoval kultúrno-vzdelávací program pre žiakov základných škôl. Večer o 18.00 sa konal sakrálny koncert Maji Velšicovej a Mira Švábu. Druhý deň začal festival o 14.00 slávnostnou svätou omšou v rímsko-katolíckom kostole vo Fiľakove o pokračoval o 15.00 kompozíciou hudby a slova venovanej 1 150. výročiu príchodu vierozvestcov, pod názvom **„Svetlo zo Solúna“**. Organizátorom bolo Mestské kultúrne stredisko vo Fiľakove v spolupráci s NOS v Lučenci. Podujatie sa uskutočnilo s finančnou podporou MK SR.

Foto: Zoltán Schnelczer

divadelná jeseň

Festival divadla v Novohrade je tu, ani sme sa nenazdali, ako ten rok rýchlo prešiel. Už tradične sa Divadelná jeseň začína sprievodom divadelníkov a šantením v uliciach mesta. Tento rok sa slávnostné otvorenie uskutočnilo **24. 10. 2013**. Happening odštartoval o 15.00 z Novohradského osvetového strediska, pokračoval ulicami mesta až po železničnú stanicu. Tam sa o 15.45 pridali do sprievodu aj divadelníci z Utekáča, Kokavy a Poltára, ktorí pricestovali oblečení už v kostýmoch. Spoločne sa sprievod pobral pred Divadlo B.S. Timravy, kde padajúcim lístím z balkóna, začal otvárací ceremoniál. Otvorili ho **Mária Ambrušová**, riaditeľka NOS a divadelník **Árpi Szabó**.

Po oficiálnom otvorení sa prítomní diváci presunuli na blízke Námestie republiky, kde sa konalo medzinárodné pantomimické predstavenie „**Kuchár na ostro**“ s hercami z krajín V4, ktoré režíroval **Jozef Markocki**. Doslova atrakciou pouličnej pohybovej grotesky bez slov, boli niektoré rekvizity a najmä vojenský „gázik“ s pravou poľnou kuchyňou, tento svojím majákom ešte viac lákal okoloidúcich zvedavcov. Viacerí diváci ostali prekvapení, keď herci na záver začali ponúkať zdarma hrachovú polievku priamo na námestí. A výborne chutila. Ešte spomeniem hercov štyroch národností zo štyroch štátov, z Poľska **Jozef Markocki** a **Joanna Zabuska**, z ČR **Hana Štrbová** a **Šimon Pliska**, Maďarsko-Slovensko zastupoval **István** a **Éva Csákovci** z Lučenca, aj dvojica **Monika Zaharová** a **Marian Lacko** z Rimavskej Soboty bravúrne reprezentovali Slovenskú republiku.

Prvý deň skončil, ale sviatok divadla len začal. V októbri sa uskutočnili ešte dve predstavenia v Divadle B.S. Timravy, 25. 10. to bolo pantomimické divadlo Teatr Formy Wroclaw „**BOH**

SLNKA“ a 29.10. sa predstavil domáci DS Timrava s hrou Ondreja Šulaja „**GAZDOVA KRV**“, ktoré režíroval **Árpi Szabó**. Sprievodným podujatím bol dvojdňový divadelný workshop.

Aj mesiac november je doslova prepchatý divadlom, podrobný program je uverejnený aj v Rekuse, v rubrike Kam za kultúrou, ale nachádza sa tiež na webovej stránke www.nosl.sk. Divadelníkom želáme, aby im to hralo a divákovi, aby nezabudli a navštívili niektoré z predstavení, je z čoho vyberať. Viac informácií z Divadelnej jesene uverejníme po skončení takmer trojmesačného festivalu, teda až v decembri. Podujatie sa koná s finančnou podporou V 4 STREAM.

Vlak literatúry

Netradičný projekt prezentácie literárnej tvorby v pohybe, konkrétne vo vlaku, ako to napovedá aj samotný názov. O čo vlastne išlo? O čítačku a workshopy na koľajniciach. O atypické autorské čítanie poézie a prózy počas cestovania vlakom, ale všetko počas riadnej prevádzky a divákmi boli meniaci sa cestujúci, nastupujúci a vystupujúci.

Podujatie sa uskutočnilo **24.10.2013**. Vo vestibule železničnej stanice v Lučenci ho otvorili presne na pravé poludnie, teda o 12.00, spoločne **Mária Ambrušová**, riaditeľka Novohradského osvetového strediska, **PhDr. Alexandra Pivková**, primátorka Lučenca a zástupca Železničnej spoločnosti Slovensko, **Ján Šulek**.

Ešte pred samotným oficiálnym otvorením sa ozývali stanicou tóny saxofónu Ferka Klempára, učiteľa ZUŠ v Poltári. Potom sa už bravúrne ujal slova, medzi literátmi známa to postava, **Janko Ciger z Mädokýša**, ktorý pricestoval až z Martina. Po úvodnej časti sa všetci prítomní odobrli do priestorov čakárne, tam moderátor stručne poinformoval ako celé podujatie bude prebiehať. A až potom nastala tá chvíľa. Vlak bol pristavený na prvej koľaji vpravo a staničný rozhlas všetkých pozýval na cestu literatúry.

Lučenec – Utekáč a späť,

Pokr. na str. 10

Pokr. zo str.9

to bola trasa osobného vlaku, ktorý odchádzal z Lučenca o 12.40. Vypravila ho samotná primátorka. Dĺžka trasy je 41 km, v jednom smere trvá 1 hod. 20 min. a vedie cez 13 staníc.

Do projektu sa prihlásilo celkom 11 autorov, z domácich, teda z literárneho klubu VLAS ktorý pracuje pri NOS v Lučenci to boli **Hana Košková, Martin Džúr, Ľubomír Činčura, Evka Kmeťová, František Széplaky, Daniel Szoó a Vladislav Král.** Z iných LK to bola **Viera Herczeghová** z Rimavskej Soboty, **Juraj Cintula** a **Jaroslav Burjaniv** z LK Dúha Levice a **Ján Cíger** z Martina. Medzi autormi nechýbala ani zakladateľka lučenského literárneho klubu a jeho dlhoročná vedúca, **Jarka Siváková**, ktorá absolvovala celú trasu spoločne s nami.

A atmosféra v poslednom vozni? Takú nezažijete každý deň. Tá bola typicky vlaková, čo znamená, že keď je cestujúcich málo, je to v pohode, ale keď je ich veľa, čo sme napokon aj chceli, tak to môže byť pre niekoho menej príjemné. Vozeň má kapacitu 53 osôb, cestujúcich bolo takmer 70. Motor hučal, cestujúci stáli aj v uličke. Autori sa striedali podľa toho ako ich moderátor vyzýval. Keď nebolo počuť, tak sa využil aj vlakový mikrofón alebo na heligónke zahral a zaspieval Vlado Sihelský z Českého Brezova. Organizátori ponúkali všetkým minerálnu vodu a slané staničné pečivo, medzi ktorým nechýbali ani typické staničné praclíky. Diváci či cestujúci zažili aj malú **lit-exkurziu**, moderátor na každej stanici pripomenul významné osobnosti z danej lokality.

Po príchode do Utekáča, mali sme čas iba 25 minút a všetkých čakala malá zmena, presun do iných, dvoch navzájom prepojených vozňov z dôvodu väčšieho počtu miest. Okrem toho nás v Utekáči na stanici čakali dvaja domáci nadšenci, **Dušan Kubinec** a **Milan Pupala**. Privítali nás ako sa patrí, darovali nám škvarkové pagáčiky a fľašku pálenky, nie však hocijakej, ale ako povedal pán Pupala, takú vraj voľakedy pili sklári v Utekáči.

Nuž čo, kto okoštovať chcel a kalíšek mohol, ten sa veru nestážoval. Z Utekáča vlak vyrazil o 14.25 a všetko išlo podľa scenára, v Kokave do vlaku nastúpili divadelníci s vedúcou Evkou Švingálovou. Opäť bolo miesta málo, ale herečky v kostýmoch behali po celom vlaku, rušno teda bolo.

Do Lučenca vlak prišiel o 15.47 a na stanici už čakal sprievod divadelníkov, tí čo mohli sa pridali k tejto mase ochotníkov a spoločne sa pobrali pred Divadlo B.S. Timravy, kde sa konalo ďalšie podujatie – slávnostné otvorenie festivalu **Divadelná jeseň**.

Prekvapením pre mnohých cestujúcich bol rozdávanie malých **suvenírov** v podobe starého lepenkového cestovného lístka. Tí starší si ich ešte dobre pamätali.

Každý lístok bol pochopiteľne aj s malou dierkou, teda štiknutý pravými železničarskými kliešťami. Namiesto série ja na ňom vo vrchnej a spodnej časti dátum podujatia, na druhej strane logá organizátorov – Novohradského osvetového strediska, ŽSR a Železničnej spoločnosti Slovensko.

Ešte pár slov na záver? Pôvodný zámer projektu počítal s 2 trasami vlakov v 2 smeroch, jedna západ – východ z Bratislavy do Košíc, druhá sever – juh zo Žiliny do Lučenca. Finančné a technické možnosti boli dôvodom, prečo sa nemohol realizovať. Po viacmesačnom jednaní s obchodným manažérom ŽSSK, p. Vladimírom Podrackým sa nám nakoniec podarilo celé podujatie uskutočniť v našom regióne, teda v Novohrade a Malohonte. Poďakovať sa chceme nielen p. Podrackému zo ŽSSK, ale aj p. Žubretovskému, prednostovi ŽS v Lučenci a p. Kaprálikovej zo ŽSR.

Ďakujeme všetkým autorom, ktorí sa literárnej jazdy zúčastnili a pochopiteľne aj učiteľkám a žiakom ZŠ z Lučenca a Kalinova, tiež všetkým cestujúcim, z ktorých mnohí boli prekvapení, osobitne sponzorovi Ľubomírovi Činčurovi. Tiež médiám, ktoré o tejto akcii informovali – rádiu Regina v Banskej Bystrici, ale najmä tým, čo atmosféru zažili na vlastnej koži, lebo trasu absolvovala **Lenka Stanková**, redaktorka TV Markíza, **Kludia Karáseková** z RTVS a **Štefan Rimaj** z denníka Pravda. Komu sa tento nápad páčil, nech to šíri ďalej a komu nie, ten nech radšej mlčí, lebo neprajníkov máme v tejto dobe aj viac, ako treba. Podujatie sa konalo s finančnou podporou Ministerstva kultúry SR.

Slovenské MITROVANIE

sa uskutočnilo v dňoch 25. a 26. októbra 2013 vo Veľkých Teriakovciach a miestom konania perfektnej akcie s množstvom ďalších sprievodných podujatí bol salaš pod Maginhradom.

Slovensko-maďarská Hodina dejepisu vo Filakove s Lászlóm Surjánom, podpredsedom Európskeho parlamentu

Hradné múzeum vo Filakove zorganizovalo spolu s Hnutím zmierenia Charta XXI dňa **26. októbra** o 16,00 v aule Gymnázia vo Filakove, slovensko-maďarský okrúhly stôl spojený s premietaním filmu. Bolo to tretie podujatie Hradného múzea venované v posledných rokoch otázkam zmierenia. V jeseň roku 2011 usporiadali tréning riešenia etnických konfliktov pod názvom „V porozumení“ pre novohradských stredoškôľakov z oboch strán hraníc a v roku 2012 organizovali spolu s Hnutím zmierenia, vernisáž výstavy „Mosty medzi národmi Európy“, spojenú s diskusiou v priestoroch Mestského vlastivedného múzea. Na tomto podujatí sa zoznámil dr. László Surján, podpredseda Európskeho parlamentu a zakladateľ Hnutia zmierenia Charta XXI, so Štefanom Hríbom, šéfredaktorom časopisu Týždeň a moderátorom relácie Pod lampou v STV. Ich výmenu listov a vzájomné ospravedlnenie sa voči národu druhého, poznáme zo slovenských a Maďarských médií.

László Surján sa vyjadril nasledovne: „*Európska únia vytvára rámec k tomu, aby mohli národy strednej Európy prekonať krivdy minulosti. Tento rámec však musíme naplniť obsahom my, predovšetkým obrátením sa tvárou k druhému a vzájomným porozumením. Musíme si trochu nasadiť okuliare toho druhého, aby sme pochopili to, čo ho bolí, a to, čo mu spôsobuje radosť. Môže to byť základom úprimného, priateľského podania si rúk, a kľúčom k budúcnosti a prosperite regiónu.*“

Podujatie sa 26. októbra začalo premietaním diela filmového režiséra Dušana Trančíka, docenta Filmovej a televíznej fakulty Vysokiej školy múzických umení v Bratislave, pod názvom „Hodina dejepisu“, o ktorom píše jeho tvorcovia nasledovne: „Navštívime hodiny dejepisu na slovenských a maďarských gymnáziách. Témou je maturitná látka: „Trianonská zmluva z roku 1920“. Odvíja sa pred nami kontrpunkt dvoch výkladov. Aké je historické povedomie mladých Maďarov a Slovákov? Aká je miera ich susedskej tolerancie? Aká budúcnosť ich čaká? O tom rozpráva tento film.“ Po premietaní nasledoval okrúhly stôl pod názvom „Rozdiely v slovenskej a maďarskej interpretácii dejín 20. storočia“, do ktorého sa okrem režiséra a dr. Lászlóa Surjána zapojil aj PhDr. Dušan Kováč, DrSc., predseda Slovenskej historickej spoločnosti a spolupracovník bratislavského Historického ústavu SAV, doc. Attila Simon, PhD., vedúci Katedry histórie Univerzity J. Selyeho v Komárne a Mgr. Attila Agócs, riaditeľ Hradného múzea vo Filakove. Na podujatí so synchronným tlmočením privítali organizátori okrem študentov a vyučujúcich gymnázií vo Filakove, Lučenci, Rimavskej Sobote a Salgótarjáne (MR), aj všetkých zúčastnených.

Mgr. Attila Agócs, riaditeľ Hradného múzea

Napísali nám:

Juraj Laššák: Epizóda zo života sklárov zo začiatku 20. storočia

Viacrát som počul od otca príhodu, ktorá sa viaže na existenciu sklárne vo Vlčove. Vystihuje, myslím si, atmosféru doby v ktorej sa udiala a funkciu akú v nej zohrávali naši predkovia. Než sa však dostanem k samotnému príbehu, uvediem aspoň stručne vtedajšiu technológiu výroby skla. Nie podrobne, len toľko aby som lepšie vysvitol pointu príhody.

Každá skláraň nakupovala mnoho bukového dreva. Nechávali ho uložené 2 roky schnúť, až potom ho použili na kúrenie v sklárskej peci alebo v generátore. Vtedajšia sklárska pec bola vymurovaná z ohňovzdorných tehál a mala tvar veľkého gazdovského stohu sena, alebo pozdĺžneho eskimáckeho iglu. Po oboch stranách boli otvory zakryté plechovými dvercami. V jej vnútri boli uložené kužeľové nádoby s roztaveným sklom, ktorým sa hovorilo pernice. Za každými dvercami bola jedná pernica. Sklo udržoval v roztavenom stave oheň, ktorý horel pod roštom, na ktorom boli pernice naukladané. Pred každými dvercami pracoval jeden sklár, ktorý po otvorení dvierok dlhou oceľovou rúrkou, nabral sklovinu z pernice a fúkaním do rúrky ju vyfúkol do tvaru veľkého dutého valca, z ktorého sa diamantom za horúca odrezali konce a rozrezal sa po dĺžke. Následne sa rozrezaný valec vyrovnal čím vznikla tabuľa skla určená na okná. Táto sa dorovnala vo vyrovnávacej peci. Takýmto spôsobom sa vyrábalo aj tabuľové sklo v sklárni vo Vlčove.

V tesnej blízkosti sklárne boli postavené aj domy, v ktorých bývali rodiny sklárov.

Tak a teraz sa konečne dostávam k tomu príbehu.

Starý otec mal vlastný volský záprah a viezol plný voz dreva na predaj do sklárne vo Vlčove. Pomáhal mu pri tom ďalší občan Šoltýsky, ktorý sa volal Dudek. Starý otec zobral so sebou aj syna - nášho otca, aby počas nakladania a vykladania dreva stal napred volov, aby pokojne stáli a nepohybovali vozom. Otcovi bolo 9 rokov. On si zavola seba aj kamaráta Dudekovho syna. Drevo do sklárne dovezli práve tesne pred prestávkou na jedlo. Chlapí vložili drevo na mieste, ktorému sa hovorilo šajtplac a išli za príslušným úradníkom, aby im zaň zaplatil. Chlapcov nechali strážiť záprah.

Manželky sklárov chodili počas prestávky na jedenie do huty a nosili mužom jedlo. Niekedy a v tomto prípade to tak bolo, niektoré doniesli mužom namiesto hotového jedla, na pekáči pripravenú surovú zemiakovú rajbaninu na haruľu. Sklári vložili pekáče do vyrovnávacej pece a o chvíľu boli harule upečené. A keďže horúce sa hneď nedali jesť, rozrezali ich sklári na menšie kusy, odlepili od plechu a položili ich pod otvorené okno na varštaď (pracovný stôl), aby vychladli. No ale to okno bolo práve neďaleko miesta kde otec aj s kamarátom strážili volský záprah. Vôňa pečenej harule im dráždila nosy a ešte viac prázdne žalúdky a hladné bruchá. V tých časoch totiž deti boli viac hladné ako sýte. Stačilo sa im pozrieť jeden na druhého a hneď vedeli čo treba robiť. Nechali voly aj s vozom poručené pánu Bohu, priskočili k oknu a keď sa nikto neďalval uchmatli harule a fuk s nimi za košeľu, aby im ich náhodný okoloidúci nevideli v rukách. Lenže harule strašne páli, preto sa milí kamaráti rozbehli k neďalekej rieke Ipeľ a tam si schladili popálené bruchá. To, že opustili povoz nezostalo samozrejme bez následkov. Voly sa aj s vozom špacirovali po fabrickom dvore a čo bolo ešte horšie, zanechávali za sebou stopy vo forme okrúhlych tmavozelených pagáčov - lajna. To samozrejme sklárski majstri nestrpeli a keď vyšlo najavo, že sa im vyparilo aj jedlo z pekáčov pod oknami, tak pohoršenie nemalo konca kraja. Odmena bičom za priestupok voči dobrým mravom, otca a jeho kamaráta neminula. Otec po rokoch, keď nám túto príhodu rozprával, to ohodnotil slovami, že na bruchu ho štípali červené flaky - popáleniny od harule a na chrbte klobásky od biča, ktorým ho starý otec presviedčal o nutnosti zachovávať siedme božie prikázanie - nepokradneš.

TIMRAVIN CHODNÍČEK dvadsiatydruhý krát

Lučenec, Políchno, Ábelová, 5.októbra 2013

Timravínym chodníčkom vyberáme sa rok čo rok, vždy prvú októbrovú sobotu. Na cestu z rodnej obce Boženy Slančíkovej Timravy, popri studničke kde sedávala a tvorila, lúkou, lesom na vrch Bralce a podho dole do Ábelovej, kde spisovateľka žila. Alebo túto trasu, ale na opak, ak sa tak dohodneme. Už 22 rokov mladí i starší, turisti, žiaci ale aj zvedavci kráčajú týmto chodníčkom. A príroda, až na málo výnimiek, býva k účastníkom pochodu žičlivá. Úžasná jesenná scenéria, slnkom zaliate stráne a stromy hrajúce všetkými farbami. A k tomu príjemná atmosféra a smiech ľudí, čo si pri spomienke na známu spisovateľku a významnú osobnosť Novohradu, prišli užiť ešte posledné slnečné lúče odchádzajúceho leta. A tak to bolo aj túto sobotu. Živá vrava a smiech panovali tu už od rána, keď sa pred Gymnázium B.S.T. v Lučenci začali schádzať ľudia. Úvodné slová, príhovory, literárne pásmo študentov gymnázia, pár organizačných pokynov a už sa nastupovalo do troch pristavených autobusov, smer Políchno. Tu bol pripravený bohatý program a okrem evanjelickej fary, kde sa spisovateľka narodila, bola pre účastníkov pripravená aj prehliadka výtvarných prác žiakov a študentov, ktorí sa zapojili do II.ročníka súťaže Maľujeme TIMRAVU. Umelecký zážitok s tým spojený bol podčiarknutý možnosťou zapojiť sa do zlosovania o Cenu účastníka. Nasledovalo otvorenie stálej expozície v budove bývalej školy pod názvom **Škola našich predkov**. Muzeálna zbierka predmetov pani Marty Galádovej tu našla svoje miesto a mohla sa tak predstaviť aj s krátkym programom, všetkým prítomným. Malé občerstvenie a opäť nastal čas na presun autobusom k studničke Timrava, kde začínal už samotný turistický pochod. Stúpanie po lesnej ceste, či príjemná prechádzka pomedzi stromy, to všetko ponúkalo kopec zábavy. Tí pozornejší natrafili ešte aj na huby. A pred Ábelovou jasná vôňa guláša bola neklamným dôkazom toho, že pochúťka je pripravená. Ešte si pozrieť Pamätný dom Timravy a potom hor sa ku kotlom. Ale počkať, počkať. Predtým ešte, slúbili sme vyhodnotenie výtvarnej súťaže a odovzdanie cien. No pri vyhlasovaní víťazov to vyzeralo tak, že výtvarníci zrejme nie sú turisti a tak ceny poputujú k adresátom osobne. Na záver potom do vône guláša, znelo vystúpenie folklórneho súboru Dubkáčik z Buzitky, ktorí predviedli skvelý výkon.

Čo k tomu dodať? Tak ako sme si všetci priali, aby nám na sobotu padlo babie leto a ráno to vyzeralo skôr na „chlapskú zimu“, tak nakoniec bolo krásne príjemne a už sa tešíme zas o rok: Dovidenia!

Ing. Alena Rezková, riaditeľka Domu Matice slovenskej

Stolnotenisový turnaj

Cirkevná základná škola sv. Jána Bosca, Masarykova 9, 984 01 Lučenec

V stredu **9. 10. 2013** v telocvični našej školy sa uskutočnil tretí ročník stolnotenisového turnaja o „**Pohár dekana Lučenskej farnosti**“. Turnaja sa zúčastnilo 17 súťažiacich. Do finále sa prebojovali piati najlepší žiaci, ktorí sa stretli systémom každý s každým. Pohár dekana za prvé miesto získal žiak 8 triedy **Adrian Miko**. Vďaka podpore z projektu CBA – Mladí v našom meste, mohli byť najlepší hráči odmenení pohárom a množstvom ocenení s diplomami, ktoré odovzdal p. farár Rastislav Polák s p. riaditeľkou Gabrielou Oravcovou. Ďakujeme hlavnému organizátorovi p. dekanovi pátrovi Františkovi a učiteľom, ktorí prispeli organizačne. Turnaj sa stáva na našej škole tradíciou a dúfame, že získa ešte širší okruh záujemcov.

Štefan Sprlák

Maľba v rôznych podobách

Sme trieda mladých „malých - veľkých umelcov“, radi kreslíme, maľujeme, vymýšľame rôzne kreatívne vecičky, kde vieme využiť naše šikovné ručičky a naša p. učiteľka nám s radosťou pomáha... Vďaka projektu CBA, sme v mesiaci september 2013, mali možnosť skrášliť priestory školy. Vybrali sme si fádny školský múr a triedu, kde sa naše sny a fantázia stáva skutočnosťou prostredníctvom plátna, či len výkresu. Ako sa hovorí, dali sme hlavy dokopy, do rúk štetce a farby a pustili sa spoločne do práce. Pod našimi rukami ožívali rozprávkové postavičky. Rozprávka je synonymom čohosi zázračného, krásneho, ušľachtilého a najmä pozitívneho. Rozprávka robí detstvo detstvom! A farby? Tie zas ovplyvňujú našu náladu. Preto je skutočne dôležité, aby miesto, v ktorom trávite najviac voľného času bolo príjemné a aby ste ho mali radi. A nám sa to určite podarilo. O spoločne strávený čas, o fantáziu a vzájomné vzťahy, ktoré sa pretavujú do detských výtvorov.

Mgr. E. Kuručová, Cirkevná ZŠ sv. Jána Bosca Lučenec

Turistika do Veľkej Fatry.

Dňa **28.09.2013** skoro ráno sme sa vydali na turistiku do Veľkej Fatry. Trasa bola naplánovaná Maly Šturec – Kráľova studňa – Krížna – Majerová skala – Staré Hory. Túra z Malého Šturca nebola náročná, ale dobre nám padol krátky oddych na Kráľovej studni - vstupná brána Veľkej Fatry. Potom nasledoval výstup na Krížnu – druhý najvyšší vrch Veľkej Fatry a ďalej sme kráčali na Majerovú skalu, kde sme mali krásne výhľady na okolie, potom nasledoval náročnejší zostup do dediny Staré Hory. Unavení, ale s dobrým pocitom, že sme mali možnosť zas zistiť, aké je to naše Slovensko krásne, sme sa vracali domov. Uvedenú akciu zorganizovalo **Občianske združenie Naše Tomášovce** za finančnej podpory **Obce Tomášovce**, za čo sa chceme poďakovať.

Renáta Macková, predsedkyňa predstavenstva OZNT

Ing. Juraj Laššák: Tabuľová skláraň vo Vlčove

Keď prechádzame cestou z Málinca proti prúdu toku Ipľa smerom na Látky v dnešných časoch, nič nesvedčí o tom, že úzka dolina v minulosti prekypovala životom. Úpadok začal krátko po skončení 1. sv. vojny. Vyvrcholil po dostavbe vodnej nádrže nad Málincom (r. 1993), keď posledné tam žijúce rodiny sa postupne vysťahovali. Život z minulosti pripomínajú už len posledné chátrajúce domy.

Lokalita vo Vlčove kde v r. 1869 až 1924 stála skláraň

O niekdajšej existencii sklárne vo Vlčove nás utvrdzuje hojný výskyt sklenených „kameňov“ prevažne zeleného zafarbenia tesne nad budovou kaplnky. Ešte v r. 1913 bolo Vlčovo lokalitou, v ktorej žilo vyše 200 obyvateľov. Názov lokality Vlčovo sa odvodzuje od jej vlastníka, ktorým bol Farkaš Szentiványi z Rovňan poniže Málinca.

Pokr. na str.14

Z toho maďarské pomenovanie Farkasvölgy čo po slovensky znamená Farkašovo údolie a skrátene Farkašovo t.j. Vlčovo (vo vlastníctve Vlka). Na odlíšenie od lokality Vlčovo poniže Kokavy nad Rim. smerom na Zlatno, sa pre lokalitu v málinskej doline začal v 2. polovici 19. storočia v matričných zápisoch rím. – kat. farnosti Šoltýska používať názov Vlčovo.

Vlčovská skláraň bola lokalizovaná vpravo od štátnej cesty Málinec - Látky - Hriňová poniže sútoku riečky Majkova s Iplom. Po maďarský sa jej názov uvádza **Farkasvölgy Üveggyár**, po nemecký Glashütte Wolfstahl). Od roku 1933 stojí na tom mieste kaplnka, ktorá sa zachovala až do dnešných čias. Stojí tam ešte aj budova bývalého majiteľa sklárne (obrázok), od roku 2009 už s prepadnutou strechou.

Ján Gasper, rodák z Málinca, ktorý sa históriou sklárni v doline Iplá zaoberal ako prvý, uvádza, že skláraň kúpil v roku 1868 sklársky podnikateľ nemeckého pôvodu Ján Pock od pôvodného majiteľa menom Kováčik. To by nasvedčovalo, že skláraň tam pracovala už pred týmto rokom. Bádáním v rím. kat. matrike farnosti v Šoltýske, kde Vlčovo z cirkevného hľadiska patrilo, sa nepodarilo existenciu sklárne pred r. 1868 preukázať. Prvý zápis dokumentujúci existenciu sklárne vo Vlčove je v šoltýskej farskej matrike urobený dňa 4. júna 1870, keď je zaznamenaný krst dievčatka menom Mária rodičom Jozefa Tereššáka sklára (vitrárius) a Anny Paššákovéj. Bydlisko Farkasvölgy č. 0. Dňa 23. Novembra 1871 krstil v Šoltýske syna aj majiteľ vlčovskej sklárne Ján Pock (possessor fabricantus) s manželkou Teréziou Pauszovou. Synovi dali meno Štefan Ján. Podľa zápisu v matrike krstnými rodičmi boli Štefan Kuchinka s manželkou Katarínou Kuchinkovou, majiteľ sklárni v Utekáči a Málinci. V zápise je uvedený pôvod Pockovcov - Schüttva Bohemia. Výskyt týchto zápisov v šoltýskej matrike až v roku 1870 a neskôr dostatočne dokumentuje, že skláraň vznikla až po roku 1869.

Skláraň, ktorú Pock postavil bola na svoju dobu moderná a pomerne veľká. Mala dve taviace pece. Vyrábala tabuľové sklo. Majstri sklári najskôr zo skloviny vyfúkli veľký dutý sklenený valec, z ktorého sa postupnými pracovnými úkonmi odstránili konce, pozdĺžne sa diamantom rozrezal a následne ho rovnač (štrekár) vyrovnal vo vyrovnávacej peci. Pri prvej prestavbe v r. 1879 zaviedli v nej ako v prvej sklárni v Uhorsku novú belgickú vyrovnávaciu (štrekovaciu) pec. Čo ju zaradilo medzi sklárne európskej úrovne. Neskoršie systém vyrovnávacích pecí podľa vzoru tejto sklárne zaviedli aj v ďalších sklárňach v Uhorsku. Sklo sa z Vlčova vozilo na vozoch do železničnej stanice v Lučenci, kde sa prekladalo do vagónov. Po sprevádzkovaní železničnej trate Lučenec - Poltár (dňa 24. novembra 1901) sa sklo už nakladalo do vagónov v železničnej stanici v

Zelenom. V roku 1887 bola v sklárni uvedená do prevádzky nová sklárska pec, ktorá sa už nevykurovala drevom, ale tzv. Simensovým spôsobom, to znamená generátorovým plynom vyrobeným v gazometri splynovaním dreva. Tavenie skla v nových peciach podporovala aj uhorská vláda. Dňa 30. mája 1881 bol prijatý v Uhorsku zákon o štátnej podpore priemyselného podnikania. Daňové úľavy od štátu podľa tohto zákona dostala v rokoch 1887 - 1895 aj vlčovská skláraň rodiny Pockovej.

Z matričných záznamov šoltýskej farnosti môžeme zistiť priezviska sklárskych majstrov, zapísaných v matrike po latinský ako vitrárius (sklár) s ktorými sa môžeme stretnúť aj v okolitých sklárňach existujúcich v tom čase, čo nasvedčuje, že sklárske remeslo sa dedilo z pokolenia na pokolenie: Bayer Ján, Eiszner Ján, Gembický Laurent, Goldschütter Jozef, Goldstein Alois, Hartvich Jozef, Haslinger Ján, Hazlinger Ignác, Hauer Leopold, Hedl Henrich, Hoffman Michal, Hrapan (Chrapáň) Ján, Kafka Jozef, Kiszlinger Eduard, König Alois, Malatinský Ladislav (úradník), Midler Ferdinand, Neomilner Ernest, Novek Ferdinand, Daniel, František a Ľudovít Penerovci, Ružička Jozef, Schnek Jozef, Schrenk Alojs, Stuhl Jozef, Szokolovský Anton, Volf Wenceslaus, Walo Jozef a iní. Ako kováči sú uvedení bratia Ján a Jozef Kaprál pochádzajúci z Ďubákova.

Po smrti Jana Pocku viedla fabriku vdova Terézia so synom Eugenom. V roku 1895 v nej pracovalo 80 pracovníkov. Skláraň pozostávala z 35 budov (z toho 23 hospodárskych a 12 obytných pre rodiny sklárov). V roku 1910 je už zapísaný ako vlastník spoločnosť „Fehér Mór és fia“ - Fehér Mór (Móric) a synovia. Po smrti Morica Fehéra krátky čas viedla skláraň vdova Fehérová spolu so synom Rudolfom. Od 17. mája 1917 vlastnila skláraň spoločnosť s názvom „Vlčovska tovarňa na tabuľové sklo“ s hlavným sídlom v Lučenci, ktorej podielníkmi boli Edmut Tariani z Lučenca, Jozef Vott a Dr. Pavel Schneller.

Prvá sv. vojna a následné politické otrasy súvisiace so vznikom 1. ČSR a tým vyvolaná odbytová kríza spôsobili, že všetky slovenské sklárne boli ohrozené bankrotom. Príčinou tohto stavu bolo prerušenie obchodných väzieb (tokov), ktoré boli za Uhorska orientované sever - juh. Väčšina slovenských sklárni mala v období pred 1. sv. vojnou a v jej priebehu svoje obchodné zastúpenie v Budapešti. Po rozpade Rakúsko - Uhorska a vznikom ČSR sa orientácia začala meniť na smer východ - západ t. j. na Česko a Prahu. Lenže české sklárske firmy nestali o novú konkurenciu. Z týchto a mnohých iných dôvodov dňa 1. februára 1921 vlčovská skláraň zastavila výrobu. V druhej polovici roka 1923 až do začiatku r. 1924 nastalo mierne oživenie sklárskeho priemyslu počas ktorého skláraň nanovo rozbehla výrobu.

Uplatnenie v nej našli nezamestnaní sklári zo sklárne v Hriňovej, ktorá zastavila výrobu ešte pred vypuknutím 1. sv. vojny (15. februára 1914). Na prekonanie krízy to však nestačilo a preto v máji roku 1924 skláraň vo Vlčove natrvalo zastavila výrobu a zanikla.

Po zastavení výroby v sklárni sa rodiny sklárov pokúšali nájsť prácu v iných sklárňach v prvej Československej republike. Ale keďže kríza zasiahla v novej republike celý sklársky priemysel nedarilo sa im v žiadnej uplatniť. Z mnohými z nich sa môžeme stretnúť v neskoršom období v sklárňach v okolí, ktoré toto nepriaznivé obdobie prežili (Málinec, Zlatno, Utekáč), ale i v obciach (Šoltýska, Ďubákovo). Aj jeden z potomkov sklára Jozefa Goldschütterera (Golčiter) odkúpil pôdu v Ďubákove a zostal na nej hospodáriť. Mnohí sklári odišli do Maďarska a niektorí skúšali šťastie i v Rumunsku, kde v sklárskych hutách pracovalo mnoho slovenských sklárov už od začiatku 19. storočia. Bratia Ján a Jozef Kaprálovci, ktorí v sklárni pracovali ako kováči sa usadili opäť na Ďubákove odkiaľ do sklárne prišli. Niektorí sklári si od odchádzajúcich sklárskych rodín odkúpili pôdu a zostali hospodáriť na pôde. Iní sa pokúšali uchytiť ako obchodníci. Na Šoltýske kúpil obchod Adolf Ružička. Jeho brat Július začal hospodáriť na pôde vo Vlčove. Ďalší brat Ľudovít kúpil obchod v Ďubákove. Rodina Chrapáňová začala podnikáť v obchode na Ľubienke (teraz súčasť Šoltýsky). Rodina Šneková zostala bývať vo Vlčove, ale po 2. sv. vojne svoj dom prenajali a odsťahovali sa do Ružomberku. V roku 1956 svoju polovicu domu predali a natrvalo zrušili väzby na svoje pôvodné pôsobisko. Rodina Malatinských odišla do Rumunska, ale odtiaľ sa po 2. sv. vojne vrátila a usadila sa v Drahavej nad Utekáčom, ako obchodníci. Po zoštatnení obchodu (po roku 1948) sa opäť usadili vo Vlčove.

Pod farnosť v Šoltýske patrí Vlčovo až do dnešných dní. Desať rokov po zastavení výroby v sklárni v iniciatívy šoltýskeho farára Arnošta Liptaya a veriacich z osady Vlčovo bola v roku 1933 dokončená výstavba kaplnky, ktorej patrónmi sú sv. Cyril a Metod. V nedeľu, ktorá je najbližšia sviatku vierozvestov - 5. júla v nej býva sv. omša, ktorú chodí slúžiť duchovný zo Šoltýsky. Táto tradícia sa zachovala až doposiaľ, aj keď zúčastnených je z roka na rok menej.

A aká bude budúcnosť tejto doliny? Akciová spoločnosť Slovenské elektrárne má spracovaný projekt prečerpávacej vodnej elektrárne Ipeľ (PVE Ipeľ) ešte z konca sedemdesiatych rokov 20. storočia. Jeho realizáciou by došlo k zaplaveniu celej doliny až po hranicu Dobrého Potoka, predtým Ipeľského Potoka. Druhá (horná) vodná nádrž by podľa projektu zaplavila obec Ďubákovo. Prieskumnú šachtu Izabela z roku 1979 „z dolnej do hornej nádrže“, vidieť tesne nad bývalou osadou Ipeľ, vpravo od cesty.

**Plán výstav a podujatí NMG
- november 2013**

**Tradičný ľudový odev Novohradu
11. 10. - 1. 12. 2013**

Odev patrí k základným prejavom kultúry. Medzi najpozoruhodnejšie prejavy slovenskej ľudovej kultúry patrí predovšetkým odev roľníckeho obyvateľstva. Výstava „Tradičný ľudový odev Novohradu“ poukáže na to, ako sa vek, rodinný stav, náboženstvo, druh zamestnania či styk s historickou módou odzrkadlili v odievaní obyvateľov novohradských obcí Ábelová, Lešť, Turie Pole a ďalších. Návštevníci majú jedinečnú možnosť vidieť bohatú variabilitu v používaní výzdobných techník a farieb, ale aj v nosení jednotlivých odevných súčiastok v daných obciach. Oboznámia sa aj so spôsobmi úpravy účesov pod čepiec v jednotlivých fázach ich vzniku. Výstava posluží ako vynikajúca názorná ukážka pre žiakov a študentov v rámci hodín regionálnej výchovy.

**Cesta svetla - 15. 11. - 1. 12. 2013
vernissáž : 15. 11. 2013
o 14,30 hod.**

Témou fotografickej výstavy „Cesta svetla“, je svet ľudí s postihnutím zraku. Bola zostavená z vybraných fotografií rovnomennej fotografickej súťaže, ktorú Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska vyhlásila už po deviaty krát. Do súťaže sa zapojili vidiaci aj zrakovo postihnutí autori, ktorí prijali výzvu nazrieť do sveta zrakovo postihnutých ľudí a otvoriť ho širokej verejnosti. V priestoroch Novohradského múzea a galérie v Lučenci bude prezentovaný výber z celoslovenskej putovnej výstavy a koná sa v rámci Mesiaca fotografie. Mená autorov i názvy prezentovaných fotografií budú označené v braillovom písme.

Poklady minulosti - stála expozícia z najcennejších zbierok Novohradského múzea a galérie z archeológie, histórie, etnológie a výtvarného umenia.

Katarína Köbölóvá, NMG Lučenec

Blahoželáme!

K významnému životnému jubileu RNDr. Jozefovi Puntigánovi, publicistovi a prekladateľovi. Je autor a spoluautor publikácií a monografií, najmä z Novohradu. Je zakladajúcim členom Korunk Ifjusági klub, Kármán József Szinkör. V roku 1995 získal Madáchovu cenu.

Výročia v novembri

(zdroj: Kalendár výročí NOS):

- **26.11.1593** – spod tureckej nadvlády sa vymanil hrad v Divíne, turci ho dobyli v roku 1575 – 420. výročie
- **27.11.1593** – skončila vláda Turkov na fiľakovskom hrade – 420. výročie
- **26.11.1908** – Príchod prvého vlaku do Kokavy nad Rimavicou – 105. výročie
- **5.11.1918** – V Kokave nad Rimavicou bola vytvorená Miestna národná rada, jej predsedom bol Ján Beracko (Madarás) – 95. výročie
- **6.11.1918** – Vznikla Hornonovohradská slovenská národná rada v Lučenci na čele s Dr. Ľudovítom Bazovským – 95. výročie
- **20.11.1923** - bola založená Obecná knižnica v Kokave nad Rimavicou, prvým knihovníkom bol Ondrej Lipták - správca Ľudovej školy – 90. výročie
- **25.11.1923** – Pamätný deň obce Dobroč – 90. výročie
- **19.11.1928** – postavenie Pamätníka padlým v I. sv. vojne – 85. výročie

Do pozornosti:

Termín uzávierky do Kalendára výročí a Katalógu podujatí na rok 2014 je už 15.11.2013.

KAM ZA KULTÚROU

**BBSK – Novohradské osvetové
stredisko Lučenec**

**DIVADELNÁ JESEŇ
2013 v LUČENCI**
v spolupráci s Mestom Lučenec

- miesto: Divadlo B.S. Timravy
o 18.00 hod.

7.11. Divadlo jedného herca
- **Milka Zimková:**
Monodrámy

Neveľo nás idze, neveľo nám treba
Čas kikiríkiania/ Bonsuár, umelci

14.11. Divadelná fakulta VŠMU
Bratislava
Boris Vian: **Hlava medúzy**

21.11. Divadlo bez groša Veľký Krtíš
Július Barč-Ivan: **Matka**

26.11. Divadlo Jonáša Záborského,
Prešov
Neil LaBute: **Tučné prasa**

Predstavenia v maďarskom jazyku:

11.11. Horatio színházi csoport Budapešť
Kármán József: **Fannine dedičstvo**
Fanni hagyományai

30.11. Divadlo Thália Košice
– Robert Thomas: **Osem žien**
Nyolc nő

Študentské predstavenia:

6.11. DS mladých Apopó pri Gymnáziu
vo Fiľakove
Wiliam Shakespeare - Varró Dániel
- Mizser Attila - Szvorák Zsuzsa:
R:J
miesto: Divadlo B.S. Timravy
o 10.00 hod.

15.11. Divadelná fakulta VŠMU
Bratislava
Boris Vian: **Hlava medúzy**
miesto: Divadlo B.S. Timravy
o 8.30 a 10.30 hod.

18.11. Divadlo HOTEL MARIA
Banská Bystrica:
Macher
miesto: Divadlo B.S. Timravy
o 10.00 hod.

20.11. OZ Timrava
Divadlo mladých Lučenec:
Cesta Janka Hraška veľkým svetom
miesto: Divadlo B.S. Timravy
o 8.30 a 10.30 hod.

Sprievodné podujatie

22.11. Timravina studnička
– celoštátne kolo súťaže v prednese
pôvodnej slovenskej prózy
miesto: Divadlo B.S. Timravy

DIVADELNÁ JESEŇ 2013
v regióne NOVOHRAD:

4.11. KD Tomášovce o 10.00
OZ Timrava Divadlo mladých – **Cesta**
Janka Hraška veľkým svetom

8.11. MsKS Fiľakovo o 18.00 - DS
Zsáksínház Fiľakovo – Molnár Ferenc:
Fialka/Ibolya

9.11. MsKS Fiľakovo o 18.00 - Nahodilé
Uskupení Divadelních Amatérů Rtyně
v Podkrkonoší - V. Klepáček: **Kuchařka**
a generál aneb Druhá míza

10.11. MsKS Fiľakovo o 18.00 - Jókaiho
divadlo Komárno - Georges Feydeau:
Slečna z maxima/Egy hölgy a Maximból

16. 11. KD Cinobaňa o 17.00 hod.
Slovenské divadlo Vertigo Budapešť –
Vladimír Hurban Vladimírov:
Naša mačička

16.11. KD Radzovce o 17.00 - Gyarmati
Szinkor Balažské Ďarmoty
– Örkény István:
Minútové novely/ Egypceres novellák

17.11. KD Tomášovce o 16.00
Slovenské divadlo Vertigo Budapešť –
Vladimír Hurban Vladimírov:
Naša mačička

23.11. KD Vidiná o 18.00 hod. - Divadlo
bez groša Veľký Krtíš: **Spadne z čerešni...**

21.-22.11. „**O zlatú guľôčku**“
– obvodové kolá regionálnej prehliadky
v ľudovom speve detí
miesto: Centrum voľného času Magnet
v Lučenci o 9.00 hod.

25.11. Literárny klub V.L.A.S. – stretnutie
členov, prezentácia a rozbor tvorby
miesto: NOS Lučenec o 15.30 hod.

22.11. **Program FS Rakonca**,
odovzdávanie ocenení za rozvoj
menšinovej kultúry,
miesto: MsKS Fiľakovo

BBSK – Novohradské múzeum
a galéria Lučenec

15.11.-1.12. **Cesta svetla**

Do 1.12. **Tradičný ľudový odev**
Novohradu

Poklady minulosti - stála expozícia
z najcennejších zbierok NMG
miesto: NMG, Kubínyiho nám. 3.
otvor.: ut.-pi.: 9.00-17.00,
ne: 14.00-17.00

BBSK – Novohradská knižnica
Lučenec

20.11. **Literárny Lučenec**
– VII. ročník celoslovenskej literárnej
súťaže vo vlastnej tvorbe

22.11. **TIMRAVINA STUDNIČKA**
– XVII. ročník súťaže v umeleckom
prednese pôvodnej slovenskej
poézie a prózy,
org. v spolupráci s Mestom Lučenec

Mesto Lučenec – mestský úrad,
oddelenie školstva, sociálnych
vecí, kultúry a športu

DIVADELNÁ JESEŇ
– program v časti NOS

1.- 2.11. piatok a sobota
– **ZLOMENÉ KRÍDLA**
– spomienka na zosnulých
miesto: pri veľkom kríži
na lučenskom cintoríne

10.11. NEDELA MÓDY
– módna prehliadka,
miesto: Dvorana Reduty o 17.00

13.11. ANDREJ ŠEBAN
BAND TOUR 2013,
miesto: Divadlo B.S. Timravy o 19.00

22.11. TIMRAVINA STUDNIČKA
- celoslovenské kolo súťaže v prednese
pôvodnej slovenskej prózy,
miesto: Divadlo B.S. Timravy o 9.00

Fiľakovo

8-10.11.
DIVADELNÝ VÍKEND VO FIĽAKOVE
– viac NOS – Divadelná jeseň

8.11. Divadlo Zsákszínház
10:00 hod. F. Molnár: **Fialka - Ibolya** -
veselohra (pre žiakov ZŠ)
18:00 hod. F. Molnár: **Fialka - Ibolya** -
veselohra (pre dospelé obecnstvo)
miesto: MsKS, organizátor: MsKS

9.11., České divadlo - NUDA
- Rtyně v Podkrkonoší
V. Klepáček: **Kuchařka a general**
aneb Druhá míza - veselohra
miesto: MsKS o 18.00, organizátor: MsKS

10.11.Jókai divadlo v Komárne
- G. Feydeau: **Slečna z Maxima**
- veselohra
miesto: MsKS o 18.00, organizátor: MsKS

12.11. Otvorenie fotografickej výstavy -
výber z najlepších záberov podujatia
„**Medvesí Fotós Maraton**“,
Prezentácia turistickej ponuky
Novohrad-Nógrád Geoparku
miesto: Mestská knižnica vo Fiľakove
o 16.00, organizátor: HMF

13-14.11. „**O Kvetuške a fúzáčovi**“
- beseda so spisovateľkou **Jitkou Vítovou**
miesto: Mestská knižnica vo Fiľakove
o 8.00, organizátor: HMF

15.11. Výchovný koncert pre študentov,
miesto: MsKS o 10.00

22.11. Program **FS Rakonca** a jeho hostí -
FS Új Gömör, LH Dobroda
miesto: MsKS o 18.00, organizátor: OZ
Rakonca, CVČ IUVENES

28.11. Otvorenie výstavy
„**Advent v Novohrade**“
miesto: Mestské vlastivedné múzeum
o 16.00, organizátor: HMF

30.11. Vystúpenie **DUMA SZÍNHÁZ**
z Budapešti,
miesto: MsKS o 17.00

MEDIÁLNI PARTNERI - MEDIÁLNI PARTNERI - MEDIÁLNI PARTNERI

